

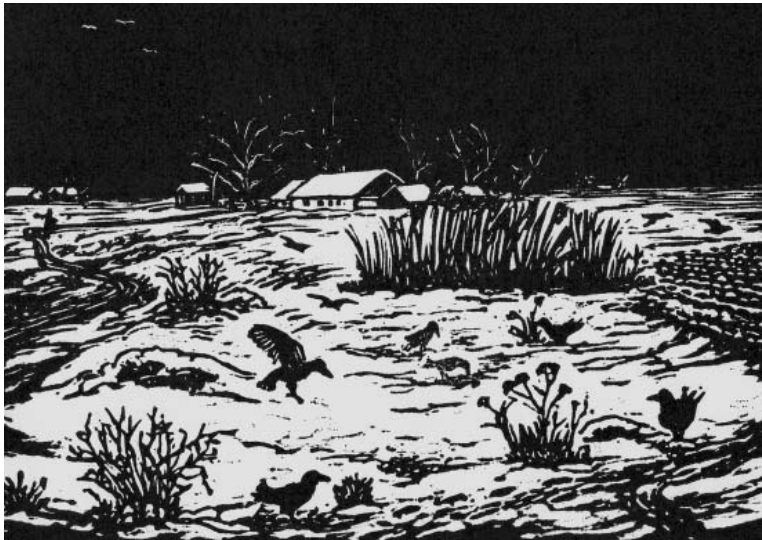
Szentendrei Református Hírlevél - megjelenik negyedévente

„Mert megjelent az élet...” (1Jn 1,2)

Sokszor és sokan próbálták már meghatározni Jézus Krisztus születésének pontos idejét. Az evangéliumok ehhez elég sok támpontot is adnak. Egyrészt a csillagászat a tudománynak az az ága, amely magára vállalja a feladatot, és a napkeletről érkező bölcseket indúlásra hívó égi csillagjelenséget próbálja beazonosítani. A csillagászat ugyanis tud egy babiloni agyagtáblákon feljegyzett bolygóegyüttállásról, amely szerint Krisztus előtt 7-ben a Halak csillagkép jegyében – amit a születés jegyének tartott a mezopotámiai asztrológia

– együtt állt a Jupiter a Szaturnusszal, azaz a fő istenség bolygója a zsidó nép bolygóival. Ez az együttállás a keleti kultúrák asztrológusai számára szó szerint azt a jelentést adta ki, hogy Isten születik a zsidóságban. „*Hol van a zsidók királya, aki most született?*” – hangzik a kérdés a bölcsek szájából (Mt 2,2). Egybevág ezzel az időponttal Augustus császár népszámlálási parancsa is, ami miatt József és Mária Betlehembe kellett utazzon (Lk 2,1). A császár Krisztus előtt 8-ban rendelte el az egybeírást, azonban annak végrehajtásához a római birodalomban idő kellett. Úgy tűnik, hogy a történészek meg tudnak egyezni a csillagászat eredményével.

Azonban a karácsony lényegét a tudományok eszközeivel nem foghatjuk fel. Ugyanis Jézus születésében nem a körülmények és az időpont a meghatározó, hanem maga a tény. Isten emberré lesz. Ez korszakváltást jelent. Az ég is megnyílik, és angyalok dicsérik Istent, mert Isten felfed valami újat önmagából (Lk 2,13-14). Létezik ugyanis „Krisztus előtt” és „Krisztus után”. Fontos üzenete van annak, hogy a keresztyén időszámítás nullpontja Krisztus születése. Hozzá viszonyítunk mindent az időben. János első levele is erről az új sarokkőről ír, amit az építők megvetettek (Zsolt

Imre Lajos: *Varjúcsapat* (linómetszet, 1988.)

118,22), mert Jézus születésével fordul az üdv-történet kereké. Isten a kiválasztott nép életén és istentiszteletén keresztül akart világosságot gyújtani a népek között. Nem érdemeiért választotta ki Isten Izráelt, hanem azért, hogy minden nemzet megismerje az ő példájukon keresztül az Urat. Azonban ebben a történetben Izráel sorozatosan elbukott. Ezért Isten elküldi saját Fiát, hogy immáron Ő tanúskodjon róla. A tanítványok, az első keresztyének pedig látták, hallották és megérintették Őt – azt, aki kezdetektől fogva volt: Jézust.

Őbenne van az örök élet, ami megjelent, ami immáron hozzáférhető mindannyiunk számára.

Így akkor értjük, sőt éljük meg igazán a karácsony lényegét, amikor számunkra is Jézus lesz a vonatkoztatási pont. Amikor mindent Jézushoz viszonyítok az életemben, mindent az Ő szeretetével és igazságával mérek meg. Amikor már én is „Krisztus után” élek, már Őt megismerve élek. Nem az ismeri Jézust, aki ki tudja számítani, hogy mikor született, hanem az ismeri Őt, aki hozzá igazítja az életét. Akkor igazodik Jézushoz az életünk, ha hódolunk előtte. A pásztorok és a bölcsek is minden egyéb dolgukat másodlagosnak tekintették. Így viszont valódi közösségük lett Jézussal, sőt egymással is. Hogy az örömmük – ami a korszakváltás felismeréséből adódik – teljessé legyen, társakat, támogatókat, támaszokat, egyszóval testvéreket kapnak egymásban a jászol körül. „*A mi közösségünk pedig közösség az Atyával és az Ő Fiával, Jézus Krisztussal...*” (1Jn 1,4). Így legyen örömben teljes, a sebek és hiányok helyreállítását Jézusban felismerő, mindenben hozzá igazodó adventi készülődésünk és karácsonyunk!

Koncz Hunor Attila – beosztott lelkész

„Ő ugyan a világ teremtése előtt kiválasztott, de az idők végén megjelent tiértetek, akik általa hisztek Istenben, aki feltámasztotta őt a halottak közül, és dicsőséget adott neki, hogy hitetek Istenbe vetett reménység is legyen.” 1Pt 1,20-21

Tájékoztató a presbiterválasztás eredményéről

A Szentendrei Református Egyházközség közgyűlése 2017. november 19-én, vasárnap a 8 és 10 órai istentiszteletet követő részközgyűléseken titkos szavazással választott 16 presbitert, 4 pótpresbitert, valamint gondnokot a 2018-2023. évi hatéves időszakra.

Az egyházközség 587 választójogú tagjából 143-an vettek részt a közgyűlésen, ami meghaladta a 10%-os határozatképességi küszöböt. A leadott érvényes szavazólapok száma 140 volt. A 20 jelöltből – ábécésorrendben – a következő 16 testvérünk kapta a legtöbb szavazatot, így ők lesznek presbitereink a következő ciklusban: *Ács Zsuzsanna, Bódóg Norbert, Bokor György, Dulai Teréz, Földi János, Fülöp Zsolt, dr. Gellén Márton, Kádár Péter, Majszinné Galambos Ildikó, Mooréh János, Nagy Domokos, dr. Szalai Zsolt, Szentgyörgyi Árpád, Váradi Zsigmond, Véber Zita, Vincze Jenő.* Pótpresbiterek lettek a kapott szavazatok sorrendjében, ami egyben behívási sorrendet is jelent: *Pap József, dr. Köpeczi-Bócz Tamás, Hegedűs Árpádné, Frenkó József István.* Az egyházközség gondnoka 2018. január 1-jétől *dr. Szalai Zsolt* lett.

Az új presbiterek 2018. január 7-én, vasárnap a 10 óras istentisztelet keretében teszik le presbiteri esküjüket. Imádkozunk, hogy Isten áldása legyen az új presbitérium szolgálatán!

Sikolya Zsolt, a választási bizottság elnöke

A protestáns presbitériumok közös nyilatkozata

A reformáció 500. évfordulója alkalmából október 25-én a szentendrei református, evangélikus és baptista gyülekezetek ünnepi presbiteri gyűlést tartottak, amelyen közös nyilatkozatot fogadtak el. A nyilatkozatban a gyülekezetek vezetői megfogalmazták a reformáció örökségéhez való viszonyukat, és azt is kitértek maguk elé, hogy a jövőben mi az, amiben együtt és egymást támogatva kívánnak szolgálni. Elkötelezték magukat a közös imádságra, folytatva elődeik példáját, miszerint, hogy 1978 óta együtt imádkoznak az imahéten az ortodox, római katolikus, református, evangélikus, görög katolikus, és baptista közösségek a keresztyének egységéért.

Mint a nyilatkozatban szerepel: *„Jézus példája arra is kötelez bennünket, hogy a városnak és lakóinak javát szolgáljuk. Mindenek előtt azzal tartozunk az itt élőknek, hogy felekezetenként, de közösen is hirdessük az evangéliumot szóval és tettel. Tartozunk azzal is, hogy az általunk működtetett óvodákat, iskolákat, és minden szolgálatot legjobb tudásunk szerint, Isten dicsőségére és az itt élők javára végezzünk, munkálva városunkban a keresztyén hitet, reménységet és szeretetet. Ezért keressük annak módjait, hogy ebben versengés helyett egymás támaszai legyünk.”*

Céljuk, hogy a reformáció ünnepén a társadalmi és vallási kérdésekben megosztott, a keresztyén hit igazságában megrendült Európában, nemzetünk, közösségeink, családjaink megmaradására megerősítsék elköteleződésüket

A szentendrei református, evangélikus és baptista gyülekezet képviselői közös nyilatkozatot írtak alá

Isten szolgálatára, városunk üdvösségének és békéjének munkálására, a közös imádság és cselekvés mellett.

(A www.szre.hu címen elérhető honlapunk Hirdetmény rovatában található híradás linkjén megtalálható az aláírt dokumentum teljes szövege.)

Közös hálaadás orgonaszenteléssel

A szentendrei református, evangélikus és baptista gyülekezet a Reformáció 500. jubileumi ünnepén, október 31-én közös istentiszteleten adott hálát Isten egyházat megújító szeretetéért a szentendrei evangélikus templomban. Igét hirdetett *dr. Fabiny Tamás*, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke. Az istentisztelet keretében került sor az evangélikus templom új orgonájának felszentelésére, majd a Luther tér és a Luther-dombormű felavatására.

Hiányzó e-mail címek

Mivel Kehely című hírlevelünk lapszámai között is sok fontos információ adódhat, amiről nem szeretnénk, ha lemaradnának gyülekezetünk tagjai, ezért évente több alkalommal e-mailben szoktuk értesíteni mindazokat, akik elektronikus címe szerepel nyilvántartásunkban. Ha valaki használ e-mailt, de nem szokott egyházközségünkől elektronikus körlevelet kapni – mert nem ismerjük a címét, vagy nem érvényes elérhetőség szerepel adatbázisunkban –, kérjük, hogy küldje el aktuális e-mail címét az egyházközségünk szentendre@reformatus.hu címére írt elektronikus levélben.

*„Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk.
Az uralom az ő vállán lesz, és így fogják nevezni:
Csodálatos Tanácsos, Erős Isten,
Örökkévaló Atya, Békesség Fejedelme!”* Ézs 9,5

Ünnepi önkormányzati ülés a reformáció jubileumának tiszteletére

A november 16-i testületi ülés után közösen emlékeztek meg az önkormányzat és a protestáns felekezetek a reformáció 500 éves jubileumáról. A megemlékezés Luther éneke, az „Erős vár a mi Istenünk” közös eléneklésével kezdődött. Ezután a református, az evangélikus és a baptista lelkipásztorok közös prezentációjukban a reformáció örökségéből hat olyan értéket emeltek ki, ami egyszerre egyetemes és ugyanakkor helyi jelentőséggel is bír. Megelevenedett e három felekezet szentendrei múltja, keletkezése, szolgálata. Bepillantottunk az evangélikus családok vallásos életébe az esti közös áhítatok messzeható szerepén át. Visszaemlékeztünk a református felekezet oktatásban, és az iskolák létrehozásában betöltött úttörő szerepére. A baptista felekezet történetén keresztül pedig megelevenedett az imádság közösséget formáló ereje és az evangélium hirdetésének ránk bízott felelőssége. A beszámoló

Rab Ráby történetén keresztül szembesített mindannyiunkat az egyház közeleti, és ugyanakkor a politika Isten előtti felelősségével. Az értékek sorát az egyház egységére való törekvés zárta. Ehhez kapcsolódva a protestáns felekezetek átadták jubileumi nyilatkozatukat az önkormányzatnak, és a viszontválaszban azt a polgármesteri megerősítést kapták, hogy a város vezetése ugyanezen értékekre építve tervezi és munkálja Szentendre jövőjét. A jubileum alkalmából a felekezetektől valamennyi képviselő ajándékba kapott egy magyarázatos Bibliát, és *William Wilberforce*, angol keresztyén politikus életrajzát, akinek döntő szerepe volt a rabszolgaság eltörlésében. A felemelő megemlékezés zárásáént az önkormányzat fogadáson látta vendégül az egyházak képviselőit.

Fotó: Paraszka György

A Szentendrei Önkormányzat és a protestáns felekezetek közösen emlékeztek meg a reformáció 500 éves jubileumáról

Elkészült a tetőtér, folyamatban van a berendezése

Nemrég lett kész a gyülekezeti ház korábban még beépítetlen padláster. A szükséges bontások után derült ki, hogy elengedhetetlen a födém megerősítése, és hogy a régebben kialakított tetőtéri szoba héjazata is tönkrement, így azt is teljesen újra kell építeni. Az építkezés így végül mintegy 11,5 millió forintba került. Ezzel egy 58 m² alapterületű ifjúsági helyiséget nyertünk, amiből kb. 30 m² járható magasságú, a többi tárolóhelynek tudjuk használni. A korábbi tetőtéri szobából babamama szoba lesz, ahol az anyukák 3 évesnél kisebb gyermekeikre vigyázva tudják majd követni az igehirdetést istentisztelet idején. Kiszámoltuk, hogy a termék berendezéséhez közel 1,4 millió forintra lenne még szükség. Ennek összegyűjtésére adakozást hirdettünk, amelynek eredményeképpen az összeg már rendelkezésünkre is áll. Mire megjelenik ez a hírlevelünk, az első megvásárolt bútorokat, eszközöket már használatba is tudjuk venni. Köszönjük a testvérek adakozó szeretetét!

KARÁCSONYI ÜNNEPI RENDÜNK

December 18-19., este 7 óra: adventi bűnbánati esték
December 20., szerda este 7 óra: imaest
December 21., csütörtök este 6 óra: óvodások karácsonya

December 24., vasárnap 8 óra: istentisztelet
December 24., vasárnap 10 óra: családi istentisztelet és gyermekkarácsony

KARÁCSONY I. nap, dec. 25.
de. 8 óra: ünnepi istentisztelet, közös kelyhes úrvacsora
de. 10 óra: ünnepi istentisztelet, külön kelyhes úrvacsora

KARÁCSONY II. nap, dec. 26.
de. 10 óra: ünnepi istentisztelet, közös kelyhes úrvacsora

ÓÉVI istentisztelet:
 dec. 31., vasárnap 8 és 10, illetve este 6 óra
ÚJÉVI istentisztelet: jan. 1., de. 10 óra

„Te pedig, Betlehem, Júda földje, semmiképpen sem vagy a legkisebb Júda fejedelmi városai között, mert fejedelem származik belőled, aki legeltetni fogja népemet, Izráelt.” Mt 2,6

Hírek a Református Óvodából

Óvodánk az idei nevelési évet is sok változatos programmal és eseménnyel kezdte. Szeptember 8-án részt vettünk a Szentendrei Nagy Sportágvászáron, majd 22-én az Autómentes napot élvezhették a gyerekek.

Október 6-án újra vendégül láttuk a Verőcei Református Óvoda nevelőtestületét, ahol *dr. Harmathy András* lelkipásztorunk köszöntötte az óvónőket és tartott mindnyájunk számára áhítatot. Nagy öröm volt a nevelőtestület érkezése, főleg, hogy ők is mindig a legnagyobb szeretettel fogadnak bennünket.

A személyes és szakmai tapasztalatsere mindenkinek nagyon hasznos

Több éves hagyomány már, hogy évente egyszer szerét ejtjük a találkozásnak. Az áhítatot követő beszélgetéseken az egymást foglalkoztató gondolatok kicserélésén túl most egy mese-terapeuta, *Nagy Luca* volt az előadó. Ő népmesén és műmesén keresztül mutatta be a vendégeknek a drámapedagógiában alkalmazott módszereit.

Másnap, október 7-én, szombaton tartottuk a szokásos Családi napunkat az óvodában, ahol lelkipásztorunk áhítata után a gyülekezet ifisei bibliai témájú bábelőadásukkal szórakoztatták az óvodásokat. Mindenki megtalálta a számára legkedvesebb elfoglaltságot: népi játékok és kosár-körhinta az udvaron, kézműveskedés a csoportszobákban, a felnőtteknek bibliakör.

Az ifisek idén is színvonalas előadással érkeztek

A Családi nap egyik kedves színtoltja a kosár-hinta

Október 23-át is méltóképpen megünnepeltük. Több színház és bábszínház is megfordult nálunk. November 9-én *Fekete András* tartott mentőkutyás bemutatót az óvodásoknak. Tőle nagyon sok dolgot megtudtunk a kutyákról és a mentőkutyákról egyaránt.

Győztes csapatunk a városi Ovi-Olimpián

November 11-én pedig részt vettünk a Városi Ovi Olimpián, ahol első helyezést ért el az óvodánk. Gratulálunk a gyerekeknek!

Ebben az évben még részt veszünk december 2-án, szombaton az adventi ünnepen az evangélikus templom előtt. Várjuk a Mikulást, és mézeskalácssütéssel, vásárral készülünk a karácsonyra. 19-én kántálunk a szülőknek az óvoda udvaron, a templomi gyermekek karácsonyára pedig 21-én, csütörtökön 18 órakor kerül sor.

Áldott Adventet kívánok!

Kádár Péterné óvodavezető helyettes

Szentendrei Református Hírlevél

Kiadja: az egyházközség – **Cím:** 2000 Szentendre, Rákóczi utca 14.

Telefon: 06 26 310-524 – **Felelős kiadó:** Dr. Harmathy András

Főszerkesztő: Kolos Emőke

Olvasói levelek: szentendre [kukac] reformatus.hu

Tördelő: Bazsó Gábor • **Nyomatás:** Kádár Péter www.digitalisnyomda.net

A kiadványunkban megjelenő cikkek, írások nem feltétlenül fedik mindenben a szerkesztőség véleményét, hanem elsősorban azok szerzőinek gondolatait tükrözik.

Reformáció 500 versenysorozat és záróünnepség gimnáziumunkban

Hosszú szervezőmunka és minden téren alapos felkészülés kell hogy megelőzzön nagy eseményeket. A reformáció 500. jubileumi éve nagy esemény. Nemcsak megemlékezés, annál sokkal több: a több mint félezer évvel korábban kezdődő szellemi, lelki megújulás felelevenítése, ébren tartása és a mindennapokban való megélése. Feladatunk nem kevesebb, mint megismertetni, élővé tenni a mai fiatalok életében is a reformáció páratlan hagyatékát.

Zenés áhítat a versenysorozat záróünnepén

Mindez nem sikerülhet Isten Szent Lelkének segítségével. Az Úr az, aki elindít folyamatokat, aki megszólít embereket, aki választ ad a kérdezőknek. Ugyanaz az Úr, aki régen szólt, szól ma is. Hiszem és vallom, hogy amikor azzal a hittel közeledünk a Szentíráshoz, ahogy annak idején *Luther, Kálvin, Zwingli és Melancton*, vagy *Károli Gáspár, Szegedi Kis István és Szenczi Molnár Albert* közeledett hozzá — hogy csak párat említsünk magyar reformátoraink hosszú sorából —, akkor Ő lehajol hozzánk és segítséget ad. Teszi ezt úgy, ahogyan ezt énekeltük is október 14-e reggelén a Szentendrei Református Gimnázium kápolnájában a reformáció 500. évfordulója alkalmából a Dunakanyar valamennyi általános és középiskolájának, illetve a Szentendrei Református Gimnázium Kárpát-medencei testvérintézményeinek meghirdetett „Hitkeresők és hitújítók...” elnevezésű versenysorozat záró alkalmán: „*Ki kételkedőn boncolja Őt, annak választ nem ad, de a hívő előtt az Úr megfejtí önmagát.*” A többfordulós versenysorozat két tanéven átívelve 2017 márciusában kezdődött és ezen a napon ért véget. A versenysorozat egyes versenyeit — a plakátkészítő, a digitális fotópályázat, a könyvborító-tervező és logóverseny — egyéni versenyzők, a komplex műveltségi vetélkedőt csapatok részére szerveztük meg.

Voltak, akik nagyon messziről, Erdélyből vagy a Partiumból, voltak, akik Budapestről érkeztek, vagy városunk más gimnáziumát, általános iskoláit képviselték. Mindannyiukat nagy szeretettel fogadtuk.

Megmérettetés? Igen, természetesen erről is szólt ez az időszak és ez a nap, azonban szándékunk szerint sokkal inkább arról, hogy alkotásainkon, a tudáspróbákon és az emlékezésen át közelebb kerülhessünk Istenhez és egymáshoz, és éljük meg ezt úgy, ahogyan mindezt egykor nagy reformátoraink tették.

A fiatalok szívéhez és elméjéhez közel hajolva, többfordulós, játékos feladatsorral készültek szervezőink, amelyet kitűnő humorral és derűvel tolmácsoltak és vezettek le a játékmesterek, mind a kicsik (6-8. évfolyam), mind a nagyok (9-11. évfolyam)

lyam) kategóriájában. A vetélkedő termeiből kilépő fiatalok vidámságát, felszabadultságát látva, szavaikat hallva biztosak lehettünk abban, hogy mindannyian gazdagabban, lélekben feltöltődve, tudásukban és hitükben is gyarapodva elték át ezeket az órákat. Ugyanakkor nemcsak a szellemünknek, a testünknek is nagyon jó dolga volt; finom tízórait és kiváló ebédet kaptunk, miközben ebédlőnk falán újra végignézhettük a fiatalok által beadott színvonalas képzőművészeti alkotásokat, borítóterveket.

A remek szervezőmunkának köszönhetően, amíg a zsűri az eredmények összesítésével foglalatzkodott, *Fehrentheil Henriette* latin szakos tanár és restaurátor érdekes előadását hallgathatták végig a jelenlévők „Luther és a rongyszedők” címmel a reformáció korának könyv- és papírtörténeti érdekességeiről, majd megnézhették, hogyan történik a papír tisztítása, fehérítése, a sérülések kijávítása, az eredeti kötés rekonstruálása, végül pedig megtekinthettek egy már felújított 1525-ös kiadású Hieronymus-kötetet, és egy még rekonstruálásra váró Luther-Bibliát 1566-ból. Egy másik teremben pedig a szakrális művészethez kapcsolódva pannó festésre vártuk vendégeinket. A nagyméretű festett táblaképek mintája a szabolcs-szatmár-bereg megyei Gyügye település 13. századi református templomában található kazettás mennyezet két kazettája lett, rajtuk életfa motívummal és rovásírásos felirattal. Bátran elmondhatjuk, hogy szemet-szívet gyönyörködtető alkotások születtek.

Az eredményhirdetést nemcsak gimnáziumunk tanulóinak páratlanul szép zenei előadásai tették még izgalmasabbá, hanem iskolánk alapítójának, *dr. P. Tóth Bélának* szavai is, aki most zsűrielnökként érkezett hozzánk. A nap végén városunk református lelkészétől, *dr. Harmathy András*tól kaptuk útravalóul Istenünk áldó és megerősítő szavát.

És ha végezetül feltesszük önmagunknak a kérdést, mit viszünk magunkkal a reformáció 500. évfordulójára szervezett „*Hitkeresők és hitújítók...*” versenysorozatból, különösen is annak záró alkalmából, elmondhatjuk, hogy akik ezen az eseményen részt vettünk, akik alkotásainkkal, előadásainkkal számot adtunk táltumainkról, tudásunkról, mindannyian gazdagabbakká váltunk. Gazdagabbakká élményekben, tapasztalatban, tudásban, de legfőképpen szeretetben.

Köszönet a szervezőknek és a REB-17-PROG-0446 pályázati azonosítószámmal benyújtott, „*A Bárány egyesít minket... – Reformáció a Dunakanyarban*” címen benyújtott pályázatunk támogatóinak és értékelőinek, az Emberi Erőforrások Minisztériumának és Szentendre Város Önkormányzatának. Köszönet iskolánk vezetőségének, szervező tanárainak és a humán munkacsoport tagjainak. Legfőképpen pedig Urunknak, Istenünknek: Soli Deo Gloria!

Sebestényné Jáger Orsolya

A legsikeresebb középiskolák között a Szentendrei Református Gimnázium

A *Nők Lapja Iskolaválasztó* különszámában megjelent legfrissebb kimutatás szerint a Szentendrei Református Gimnázium ismét bekerült az ország százhusz legsikeresebb középiskolája közé. A rangsorban gimnáziumunk az egyházi iskolák között az ötödik helyen, a református gimnáziumok közül pedig az első helyen szerepel.

Kórusunk tagjai a Sportarénában

Október 31-én, a Papp László Budapest Sportarénában rendezték meg a reformáció 500. jubileumi emlékévének központi ünnepségét, amelyen a több száz fős kórusban énekarunk tagjai is részt vettek. Köszönet nekik a szép szolgálatért!

Kantátaest dr. Kamp Salamon vezényletével

A november 26-án, a református gimnázium kápolnájában tartott Kantátaestre a legjelesebb hazai Bach-szakértő egyházzeneész, *dr. Kamp Salamon*, a Lutheránia Énekkar karnagya, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem professzora fogadta el meghívásunkat. A szentendrei Musica Beata Kórus, a Szentendrei Református Kórus (mindkettő karvezetője *Bokorné Forró Ágnes*) és az Új Szentendrei Kamarazenekar (művészeti vezető *Négyessy Katalin*, koncertmester *Schuszter Andrea*) neves énekes szólóisták közreműködésével adta elő J. S. Bach a BWV 38-as Aus tiefer Not schrei ich zu dir – „Mélységből így kiáltok én” kezdetű és a BWV 62-es Nun komm der Heiden Heiland – „Jöjj, népek megváltója” kezdetű kantatáját. Mindkét mű Luther-korálon alapul, és a mindig aktuális bűnbánati tematikából kiindulva jut el az adventi örömezenetig.

A kantátaest főpróbája a Református Gimnázium kápolnájában

Erős vár a mi Istenünk 1517

– Vár a mi Istenünk 2017.

Képzőművészeti kiállítás templomunkban

A reformáció teológiai kérdésfelvetéssel indult, aztán meghatározó formáló erejévé vált az egész európai kultúrának, messze meghaladva a dogmatika kereteit. Ezért magától értetődő Szentendrén, hogy a képzőművészet helyi képviselői is megfogalmazzák viszonyukat ehhez a szellemi erőhöz. A kiállítás megálmodásában és előkészítésében *dr. Bartha Zsolt* és *Aknay János* vállalt oroszánrészt. A megnyitót november 18-ára tűzték ki. De hol lehet ennek méltó helyszínt találni? Szekuláris kiállító tér sem történetileg, sem lényegileg nem tud hűséges lenni az egyház megújulását és Isten dicsőségét szolgáló mozgalomhoz. De vajon a református templom fehér falai elbírják az elkészült képeket? Erre a kérdésre a megnyitó adta meg a választ. A gyülekezet lelkipásztora a nyitó áhitatban a képeket mint példázatokot mutatta fel: Isten megváltó szeretete által az ember újra istenképűvé válhat; élete mint Isten alkotása hirdetheti alkotója dicséretét. *P. Szabó Ernő* művészettörténész szakmai szempontból mutatta be a tárlat jelentőségét, *Benkei Ildikó* rádiós szerkesztő pedig a reformációnak az anyanyelvre és a nemzeti kultúrára gyakorolt hatását emelte ki méltatásában, felmutatva ennek mai erejét és fogatkozásait a határainkon túl élő magyarság életén keresztül.

Harminchét művésztől érkezett alkotás a közös kiállításra

Nemcsak az ige hirdetése, nemcsak a képek és szobrok, de a zene által is híd épült az eltelt 500 év felett. Megelevenedett *Luther* éneke a gyülekezeti énekkar és az orgona által – melyen *Zászkaliczky Tamás* játszott –, de a mai kultúra nyelvén, a jazz improvizáció által is, *Bartha Mátyás* játéka nyomán. Mind ugyanazt az üzenetet tudta elmondani: Erős vár a mi Istenünk – vár a mi Istenünk!

A kiállítás az év végéig tekinthető meg az istentiszteletek után, illetve a hivatali idő alatt előre egyeztetett időpontokban. A tárlat interaktív abban az értelemben, hogy ha valakit írásra ihlett valamelyik alkotás, akkor a legjobb novellákat közkinccsé tesszük!

Adventi ökumenikus kórushangverseny a szentendrei keresztény liturgikus kórusok részvételével

A szentendrei egyházi kórusok immár több mint egy évtizede adnak hagyományos közös adventi koncertet városunkban. Advent második vasárnapján ezúttal reformáció-korabeli korálok alkotják a műsor gerincét, amely az ökumené szellemében állítja középpontba a protestáns zene Luthertől és kortársaitól származó ősforrásait.

Időpont: 2017. december 10., vasárnap, 16 óra

Helyszín: a Szentendrei Református Gimnázium Kápolnája (Szentendre, Áprily tér 5.)

Közreműködik: **Szotyori Nagy Gábor** orgonaművész,

Szentendre város gyülekezeteinek és egyházi iskoláinak kórusai, valamint a **Musica Beata Kórus**

A belépés díjtalan.

Amim van, azt átadjam

Dr. P.Tóth Béla, gyülekezetünk nyugalmazott lelkipásztora 70 éves

Aranyló hegyoldal a késő őszi napsugarak fényében, pihenésre készülődő szőlőtőkék sora, kakukkfű, bazsalikom, levendula még élénk illata a kertben. Dr. P. Tóth Bélával, gyülekezetünk nyugalmazott lelkipásztorával 70 éves születésnapja alkalmából otthonában beszélgettünk.

Két éve már, hogy átadta utódjának a gyülekezet vezetését. Hogyan telnek a mindennapjai?

Az egyetemi életben a nyugdíjas tanárt „professor emeritusnak” nevezik – én

úgy döntöttem, hogy részemről „pastor emeritus” leszek, amikor a lelkészként végzett gyülekezeti munkám véget ér. Átadtam utódomnak a gyülekezeti szolgálat napi felelősségét és sűrű kötelezettségeit, így több egyénileg beosztható idő áll most rendelkezésemre – elhívásom azonban, amit Istentől kaptam, s ami az evangélium szolgálata, most is érvényes. Az igehirdetési és evangelizációs meghívásoknak igyekszem mindenkor eleget tenni, és a Református Telefon-lelkipogozás munkatársainak havi szupervízióját mint önkéntes szolgálatot harminchárom év óta ma is végzem. Emellett marad lehetőség elmélyültebb szellemi munkára: el tudok merülni olyan témák tanulmányozásában, amelyek régóta foglalkoztatnak, mint akár a magyarság eredete vagy a közgazdaságtan kérdései, a csillagászat legújabb kutatásai. Gyakran megyünk feleségemmel hangversenyekre, városnéző kirándulásokra, tárlatokra, családi találkozásokra is. Lehetőleg minden nap foglalkozom a kerttel, és szeretem megfigyelni, tanulmányozni a madarakat is. Nagyon elgondolkodtató és tanulságos foglalatosság. Úgy hiszem, tartalmas életet élünk.

Honlapját – amelyen már több mint hatszáz igehirdetés szerepel – a statisztikák szerint 104 országból olvassák Ausztráliától Kínán és Amerikán át Dél-Afrikáig.

Nagy örömmre nemcsak az itthoni, hanem a határainkon túli, és szerte a világban élő magyarok is sokfelé figyelemmel követik az írásomat. A honlapomat döntően az igemagyarzatoknak szenteltem, amelyekből lehetőleg minden héten egy újabb születik. Másrészt kisebb, színes írásokat, úgynevezett meditációkat is készítek a hétköznapi történéseiből. Az interneten íródó „A témákról” című teológiai megközelítésű könyvből pedig – amely tulajdonképpen az elmúlt hetven évem megtapasztalásainak és megérettéinek az összefoglalása – már kilenc fejezettel elkészültem.

Úgy fogom fel a nyugdíjas időszakot, hogy azért kaptam a testi egészséget és szellemi épséget, hogy amim van, azt még átadjam. Az internetes oldal létrehozásában egyébként sokat segítenek fiaim és feleségem is, de aki olvassa, észreveheti, hogy kis unokáink is milyen fontosak az életünkben...

A teraszon a játékok, a kis piros fűnyíró is tanúskodik erről. Az unokák bizonyára gyakori vendégei a háznak.

Ádámka már öt, Sárika hároméves. Csodálatos, ahogy hét-ről hétre fejlődnek, új dolgokat tanulnak; nagyszerű az ő szemükön keresztül is látni a világot... Különleges élmény volt az is, amikor az általam itt a kertben ültetett szőlőt idén már az unokáimmal közösen szüretelhetjük. A szőlőművelés gyönyörű napi foglalatosság; ma is látom, ahogy annak idején édesapám a gödöllői parókia kertjében gondozza a tőkét. Ez a hátezer éve létező kultúrtevékenység a komplex tudásról és a tudás évről évre való megőrzéséről szól. Mert, hogy miként metsszünk, ahhoz tekintetbe kell vennünk a tőke állapotát, a fajtáját, el kell látni tápanyaggal, meg kell védeni a gombás betegségektől,

zöldmunkát kell végezni, gondoskodni kell, hogy megfelelő napfényt és elegendő szellőt is kapjanak a hajtások. Jó termés csak azután várható. Így van az embervilágban is. Nem véletlenül mondja Jézus, hogy „...én vagyok az igazi szőlőtő, az én Atyám pedig a szőlőműves.”

Visszavonulva is teljes, gazdag életet él. Lelkész-pszichológusként, megtapasztalva a nyugdíjaslétet, mit üzenne azoknak, akik még ez előtt az élethelyzet előtt állnak?

A „nyugdíjhalál” általában egy-két éven belül következik be, ha valaki nem készült fel a változásra, és nem bírta elfogadni az új állapotot. Én tudatosan készültem – úgy fogtam fel, hogy most egy új életszakasz kezdődik számomra. Ki-ki a kapott kegyelmi ajándékai szerint élje meg a nyugdíjas éveket. Nekem széles érdeklődés adatott; a természet, a művészet, a tudomány, az irodalom, a társadalom, a Biblia dolgaiban való elmélyülés mind-mind örömet ad. Nem szabad, hogy az ember élete zsákutcába fusson, minden helyzetben észre kell venni Isten ajándékait. Az öregkor egyik nagy veszélye a beszűkülés, amikor valaki már nem akar kimozdulni, és nem tudja gazdagítani magát lelkieken. Szellemileg olyan ez, mint testiekben az erek elmeszesedése. A földi élet lehetőségét ad arra, hogy a világ, Isten és a saját emberi dolgainkból is állandóan épüljünk, megújuljunk. Színesen és értékesen lehet élni ilyenkor is, tudatában annak, hogy mi az, ami már nem a mi dolgunk, amit nyugodtan átengedhetünk másoknak.

Hogyan készül a család az ünnepekre?

A gyermekeink párjaikkal önálló családokká lettek. A karácsony ünneplése kényes terület minden induló házasságban, hiszen ki kell alakítani a közös, új szokásokat. Mi tudatosan vigyáztunk, hogy ne avatkozzunk be gyerekeink életébe, hagyjuk, hogy maguk alakítsák ki a szokásaikat. Mégis lett, mintegy magától, olyan közös karácsonyi alkalmunk, amikor mindenki itt van a családból. Ilyenkor összejövünk egy ünnepi ebédre vagy vacsorára, s ez így nagyon jó. Egy távol-keleti mondás szerint a bölcsesség három dologból áll: tudni felkészülni, tudni elvégezni a feladatot, és tudni visszavonulni. A gyerekek felnöttek, és azt látjuk, egy másik minőségben a dolgok úgyis összeállnak. A titka pedig annyi, hogy engedni kell őket érett, önálló felnőttekké válni.

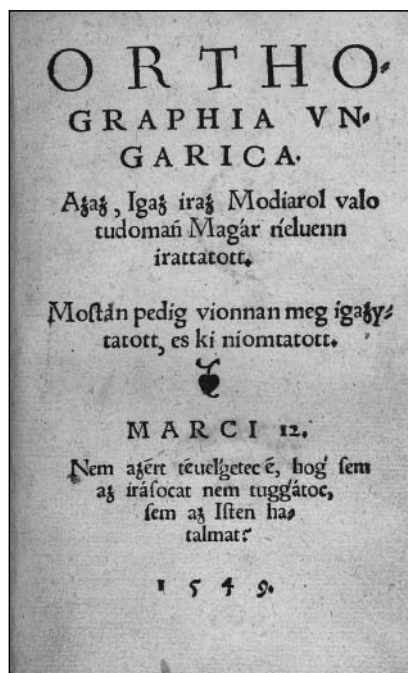
Zsuzsával, feleségével nemcsak a munkában és szülőként, hanem nagyszülőként is szoros köteléket alkotnak.

Most ráérünk arra, hogy a sok-sok közös és önálló munka, meg a három gyerek felnevelése után a kapcsolatunkat, hadd mondjam így, a barátságunkat is elmélyítsük. A szimbolikus gesztusok is sokat jelentenek, ahogyan feleségem támogatja a napi szellemi munkámat, én pedig figyelek arra, hogy mindig legyen friss virág az asztalán... Egymást folyamatosan segítjük, ha kell, tanácsoljuk, mindig észrevesszük, amikor a másiknak gondja van, megbeszéljük a családi dolgokat és a világ történéseit is. Néha meg csak leülünk a teraszon, nézzük a szép tájat, az alkonyatot és beszélgetünk. Régen ritka volt, hogy ennyi minőségi időt tudjunk egymással tölteni.

Közeledik advent - mit jelent ez a különleges várakozás?

Isten ígéje naponta segítséget ad ahhoz, hogy az élethelyzetben, amelyben vagyunk, mit jelent egy lépcsőfokkal feljebb emelkedni. De ehhez ki kell lépni a köznapiságból. Jézus felvitte a tanítványokat a hegyre, és ott elváltozott előttük. Ebben a „hegyre felmenetelben” teremődik meg az, hogy felvértezetté válunk a mindennapi sebezhetőségnél. Advent számomra mindig különösen is azt jelentette, hogy a jövő az Úr. Igyekszünk, aggódunk és küszködünk – de Ő az ajtónk előtt áll és zörget. Gyermekszívvel ez persze összefonódott a karácsonyvárással, a majdani ajándékokkal is, de számomra mind a mai napig mégis leginkább ezt jelenti: eljön az Úr! Ez pedig erőt ad és megsegít, hogy éljünk. Nagyon szeretem az adventi időszak csendes várakozását...

Semper reformanda

Méltatlanul keveset hallani – emlékvünk programadata ellenére is **Dévai Bíró Mátyásról**, pedig ismerői az „*első magyar reformátor*”, és a „*magyar Luther*” elnevezésekkel illetik. E viszonylagos csönd – talán egyedüli – jó oka, hogy tudományos igényvel keveset lehet róla nyilatkozni, pedig igazán sokat veszít az, aki emiatt meg sem próbálja megismerni őt. Sorozatunk záró cikkének témájául elsősorban azért választottam, hogy a reformáció kezdeteit vizsgálva olyanról is szó essék, aki a mi egyház-

megyénk területén is folytatott reformatori tevékenységet. Másodsor pedig azért, mert fő témánk, azaz a folytonos megújulásra való törekvés kapcsán sokat tanulhatunk tőle.

Nemesi család sarjaként 1523–25 között a krakkói egyetemen tanult, s hazatérve szerzetes lett. 1527-től *Tomori István* káplánja a Boldogkői várban. 1529 decemberében beiratkozott a wittenbergi egyetemre, pedig már a 20-as évek elejétől fő- és jószágvesztés fenyegetésével kellett szembe nézzen az, aki lutheri tanokat követ vagy hirdet. 1931 közepén a reformáció elkötelezett híveként tért haza. Elsőként Budán hirdette az evangélium szerint reformált hitet, valamint erre az időre esik dunamelléki reformátorsága is. Itt írta 52 tételét, amelyekben a reformáció rendszerét, célját foglalta pontokba. Ugyanennek az évnek a végén Kassára hívták meg lelkésznek, ahol szintén rendkívül határozottan lép fel mint reformátor. *Szalaházy Tamás* egri püspök válasza nem is váratott magára sokáig: 1531. november 6-án Bécsbe vitette, ahol a protestantizmus egyik legnagyobb akkori üldözője, maga *Johann Faber* bécsi püspök hallgatta ki. Hitvitáikban Dévai iskolapéldáját adja ennek a műfajnak. Nagyon jó szívvel ajánlom emiatt *Révész Imre* püspök és egyháztörténész „*Dévai Bíró Mátyás, az első magyar reformátor életrajza és irodalmi műve*” című könyvét, amelyben több részletét is leírja e hitvitáknak. Kimagasló vitaképessége mellett azonban igen kitűnő kapcsolatainak (Nádasdy Tamás, Perényi Péter, Bebek Imre, Bácsi Ferenc) köszönhette leginkább, hogy 1535-ben kiszabadult bécsi fogságából, s az év pünkösdjétől már *Nádasdy Tamás* védelme alatt élhetett Sárváron. Itt írta *Szegedi Gergely* ferences rendi provinciálisnak címzett hitvitázó iratait, amelyeket szintén nagy haszonnal olvashatunk. 1536-ban meglátogatta Wittenberben egykori tanítóit, *Luthert* és *Melanchton*t, ahonnan Melanchton Nádasdy Tamáshoz intézett ajánló levelével jött haza, így

1538-39-ben újból Sárváron és a mellette lévő Újszigeten tevékenykedett. 1539 végétől *Perényi Péternek* volt udvari papja, akitől 1540 elején meg is vált, mivel az úrvacsora kérdésében nem tudtak megegyezni. Ekkor bízta rá *Szegedi Gáspár* a szikszói iskola vezetését, ahol másfél évig buzgón terjesztette a portestáns tanokat, persze ekkor is magára vonva ezzel az akkori egri püspök, *Frangepán Ferenc* üldözését. 1541 végén ismét menekülni kényszerült tehát, Wittenbergbe távozott. 1543-ban tért csak haza, és elsőként Miskolcon, majd Debrecenben telepedett le, ahol aztán 1545-ben hunyt el.

Dévai művei közül egyet emelnék itt ki, az 1538 körül Krakóban megjelent magyar nyelvű, az „*Orthographia Ungarica, azaz igaz írás módjáról való tudomány*” című tankönyvét, amelyből egy 1549-ből való „javított” kiadása maradt csak ránk. Ezt a „*Krakkói Ábc*” néven is ismert művét iskolai célokra szánta, fontosnak tartotta ugyanis, hogy mindenki tanuljon meg írni és olvasni, hogy „*az kesség (község) es olvashassa az szentírást*”. Bár a Szentírás olvasásának képessége mellett az írás-olvasás ismeretének egyéb előnyeiről is igyekezett meggyőzni az egyszerű mezővárosi polgárokat: „*hogy egymásnak mindenikönk írhasson*”.

Több dolog is tisztázatlannak számít Dévai Bíró Mátyással kapcsolatban, s a legismertebb bizonytalanságunk például, hogy élete utolsó szakaszában vajon valóban közelebb állt-e a svájci reformatori irányzatokhoz, mint a lutherihez. Abban viszont egészen biztos vagyok, hogy három fontos dolgot – mindazok alapján, amiket viszont tudunk róla – megtanulhatunk tőle. Elsőként azt, hogy sose mondjunk le arról az igényünkről, hogy – persze a Szentírás alapján – az igazságot kutassuk, és arról, hogy mindenkor az addig megismert igazságnak megfelelően cselekedjünk és szóljunk. Akár tetszik, akár nem tetszik az bármiféle pozíciójú és befolyású embereknek, vagy akár még barátainknak is. Másodsor, ha szikrányi reményünk is van arra, hogy vitapartnerünk vagy vitánk szemléltői előrébb juthatnak az igaz hit megismerésében, akkor bármilyen legyen is annak az ára, határozottan vállaljuk fel azt, amit Isten kegyelméből megérthettünk. Harmadsor pedig, hogy igazán ismerünk és szeretnünk kell azokat, akikhez küldettünk, és ebből következően pedig rájuk kell szabni a megértett Igét. Mert vajon igazán helyesen cselekedett volna-e Dévai Bíró Mátyás akkor, ha bár érti és hirdeti, hogy mennyire fontos az anyanyelvű Szentírás, de nem tett volna azért bármilyen más is, hogy minél többen el is tudják olvasni majd azt a magyar nyelvre fordított Bibliát?

Istentől megáldott, szüntelen reformálódást kívánva a II. Helvét Hitvallás előszavának néhány bölcs és alázatos sorával búcsúzom, hisz nagyon fontos, hogy valamennyien és valóban magunkévá tegyük. „*Mindenki előtt ünnepélyesen kijelentjük, hogy mindig nagyon készek vagyunk, ha bárki kívánja, mindazt, amit itt előadtunk, egyenként és összesen bővebben kifejteni, végül azoknak, akik Isten ígéréből jobbra tanítanak, köszönetünk nyilvánításával engedni, és hozzájuk igazodni az Úrban, akinek dicséret és dicsősége.*”

Németh Ildikó

„Mert úgy szeretette Isten a világot, hogy megszületett Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”

Jn 3,16